

AQSH va Rossiya diplomatik munosabatlari

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Ermamatova Kamola Ismoil qizi

[Tel:+998 91 077 7003](tel:+998910777003)

e-mail:ermamatovakamola45@gmail.com

Nuriddinova Rohila Yo'ldoshali qizi

[Tel:+998 91 586 7666](tel:+998915867666)

e-mail: rohilanuriddinova230@gmail.com

Safarova Manzura Salimjon qizi

[Tel:+998 99 178 0614](tel:+998991780614)

e-mail: manzurasafarova30@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ikki buyuk davlatlarning diplomatic aloqalari xaqida keng yoritilgan, AQSh-Rossiya munosabatlari, 1991-yildan buyon [Amerika Qo'shma Shtatlari](#) va [Rossiya](#) o'rtasidagi o'zaro munosabatlardir. Qo'shma Shtatlar va Rossiya o'rtasida diplomatik va savdo aloqalari mavjud. Ushbu munosabatlar 1999-yil bahorida [NATOning Yugoslaviya Federal Respublikasini](#) bombardimon qilinishiga qadar Rossiya Prezidenti [Boris Yeltsin](#) (1991–99) davrida, keyinchalik 2014-yilda [Ukraina](#) inqirozi, hamda, [Qrimni](#) Rossiyaga qo'shib olinishi, [Suriya](#) fuqarolar urushiga Rossiya harbiy aralashuvi va 2016-yil oxiridan AQSh saylovlariga Rossiyaning aralashuvi bilan bog'liq muammolar tufayli ushbu ikki davlat o'rtasidagi munosabatlar o'ta keskinlashdi. Hozirda, 2014-yilda mo'ljallangan o'zaro [sanksiyalar](#) joriy etilmoqda. Kommunistik qulagan 1991 yildan beri Rossiya demokratik va kapitalistik tuzilmalarni erkin qabul qilganligi haqida yoritilgan.

Kalit so'zlar: AQSH, Rossiya, kiberhakerlik, Détente, Qo'shma Shtatlar, Sovet,

yadro materiallarini, Chernobil, Edvard Snouden, Yulduzlar urushi, Nikita Xrushchev, Strategik qurollar.

Ushbu o'zgarishlarga qaramay, mamlakatlarning ayozli tarixining qoldiqlari AQSh va Rossiya munosabatlarini buzmoqda va davom etmoqda. Yil Tadbir Tavsif

1922-yil SSSR tug'ilgan Sovet Sotsialistik Respublikalari Ittifoqi (SSSR) tashkil etildi. Rossiya hozirga qadar eng yirik a'zo hisoblanadi. 1933-yil Rasmiy munosabatlar Qo'shma Shtatlar SSSRni rasman tan oladi va mamlakatlar diplomatik aloqalarni o'rnatadilar. 1941-yil Qarz berish AQSh prezidenti Franklin Ruzvelt SSSRga va boshqa mamlakatlarga fashistlar Germaniyasiga qarshi kurashish uchun millionlab dollarlik qurol-yarog 'va boshqa yordam beradi. 1945-yil G'alaba Qo'shma Shtatlar va Sovet Ittifoqi Ikkinchi Jahon urushini ittifoqchilar sifatida tugatishadi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining asoschilaridan biri sifatida har ikkala mamlakat (Frantsiya, Xitoy va Buyuk Britaniya bilan bir qatorda) Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xavfsizlik Kengashining doimiy a'zolari bo'lib, kengash harakatiga to'liq veto qo'yish huquqiga ega. 1947-yil Sovuq urush boshlanadi Qo'shma Shtatlar va Sovet Ittifoqi o'rtasida dunyoning ayrim tarmoqlari va qismlarida hukmronlik qilish uchun olib borilayotgan kurash "Sovuq urush" deb nomlanadi. Bu 1991 -yilgacha davom etadi. Buyuk Britaniyaning sobiq bosh vaziri Uinston Cherchill Evropaning G'arb va Sovet Ittifoqi hukmron bo'lgan qismlar o'rtasida bo'linishini "temir parda" deb ataydi. Amerikalik mutaxassis Jorj Kennan Qo'shma Shtatlarga Sovet Ittifoqiga nisbatan "qamoq" siyosatiga amal qilishni maslahat beradi. 1957-yil Kosmik poyga Sovetlar Sputnikni - Yer atrofida aylanib chiqadigan birinchi sun'iy ob'ektni uchirishdi. Texnika va ilm-fan sohasida Sovetlardan oldinda ekanliklarini ishonchli his qilgan amerikaliklar ilm-fan, muhandislik va butun kosmik poyga bo'yicha o'z kuchlarini ikki baravar oshirdilar. 1960-yil Ayg'oqchi ayblovlari Sovetlar Rossiya hududi bo'ylab ma'lumot to'playotgan Amerikaning josus samolyotini urib tushirdi. Uchuvchi Frensis Gari Pauers tiriklayin qo'lga olindi. U qariyb ikki

yil Sovet qamoqxonasida o'tirib, Nyu-Yorkda asirga olingan sovet razvedkachisiga almashtirilguniga qadar.1960-yil Poyafzalga mos keladi Sovet vakili Nikita Xrushchev amerikalik delegat nutq so'zlayotgan paytda Birlashgan Millatlar Tashkilotidagi stoliga urish uchun tuflisidan foydalanadi.1962-yil Raketa inqirozi AQSh yadroviy raketalarining Turkiyada va Sovet yadroviy raketalarining Kubada joylashishi Sovuq urushning eng dramatik va potentsial dunyoni ziddiyatiga olib keladi. Oxir-oqibat, ikkala raketa to'plami ham olib tashlandi.1970-yillar Détente Qo'shma Shtatlar va Sovet Ittifoqi o'rtasida bo'lib o'tgan strategik qurollarni cheklash bo'yicha muzokaralarni o'z ichiga olgan bir qator sammitlar va munozaralar ziddiyatlarning muzlashishiga, "tinchlanish" ga olib keldi.1975yil kosmik hamkorlikAmerikalik va Sovet kosmonavtlari Yer orbitasida bo'lganida Apollon va Soyuzni bog'laydilar.1980Muz ustidagi mo'jizaQishki Olimpiya o'yinlarida amerikalik erkaklar xokkey jamoasi Sovet jamoasiga qarshi juda hayratlanarli g'alabani qo'lga kiritdi. AQSh jamoasi oltin medalni qo'lga kiritdi.1980-yil Olimpiya siyosati Qo'shma Shtatlar va boshqa 60 davlat Sovet Ittifoqining Afg'onistonga bostirib kirishiga qarshi bo'lib, yozgi Olimpiada o'yinlarini boykot qilmoqda (Moskvada bo'lib o'tgan).1982-yil So'zlar urushi AQSh prezidenti Ronald Reygan Sovet Ittifoqini "yovuz imperiya" deb atay boshlaydi.1984-yil Ko'proq Olimpiya siyosatiSovet Ittifoqi va bir nechta davlatlar Los-Anjelesdagi Yozgi Olimpiya o'yinlarini boykot qilmoqdalar.1986-yil Falokat Sovet Ittifoqidagi atom elektr stantsiyasi (Chernobil, Ukraina) portlab, ulkan hududni ifloslantirmoqda.1986-yil Kashfiyot yaqinida Islandiyaning Reykyavik shahrida bo'lib o'tgan sammitda AQSh prezidenti Ronald Reygan va Sovet Ittifoqi Bosh vaziri Mixail Gorbachyov barcha yadroviy qurollarni yo'q qilish va "Yulduzlar urushi" deb nomlanganmudofaa texnologiyalarini baham ko'rishga kelishib olishdi. Garchi muzokaralar buzilgan bo'lsa-da, kelgusida qurol nazorati bo'yicha kelishuvlar uchun zamin yaratdi.199-yil To'ntarish Bir guruh qattiqqo'llar Sovet Bosh vaziri Mixail Gorbachyovga qarshi to'ntarish uyushtirmoqda. Ular uch kundan kam vaqt davomida kuch olishadi1991-yil SSSRning oxiri Dekabrning so'nggi kunlarida Sovet Ittifoqi tarqatib yuborilib, uning o'rniga 15 ta mustaqil davlatlar, shu jumladan Rossiya qo'shildi. Rossiya

sobiq Sovet Ittifoqi tomonidan imzolangan barcha shartnomalarni hurmat qiladi va Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xavfsizlik Kengashining ilgari Sovetlar tomonidan qabul qilingan o'rnini egallaydi.1992-yil Bo'sh NukesNunn-Lugar kooperativ xavfini kamaytirish dasturi sobiq Sovet davlatlariga "bo'shashmas nukuslar" deb nomlanadigan zaif yadro materiallarini xavfsizligini ta'minlashga yordam berish uchun boshlanadi.1994-yil Ko'proq kosmik hamkorlikSovet kosmik stantsiyasi bilan AQSh kosmik kemalarining 11 ta missiyasining birinchisi.2000-yil Kosmik hamkorlik davom etmoqdaRuslar va amerikaliklar birinchi marta birgalikda qurilgan Xalqaro kosmik stantsiyani egallab olishdi.2002-yil ShartnomaAQSh prezidenti Jorj Bush 1972- yilda ikki mamlakat tomonidan imzolangan ballistik raketaga qarshi shartnomadan bir tomonlama chiqib ketadi.2003Iroq urushi haqidagi nizo

Rossiya Amerika boshchiligidagi Iroqqa bostirib kirishiga qat'iy qarshi 2007-yil Kosovoning chalkashligiRossiya Amerikaning qo'llab-quvvatlagan Kosovoga mustaqillik berish rejasiga veto qo'yishini aytmoqda.2007-yil Polsha munozarasiAmerikaning Polshada ballistikaga qarshi raketaga qarshi mudofaa tizimini qurish rejasi Rossiyaning qattiq noroziligiga sabab bo'lmoqda.2008-yil Quvvatni uzatishmi, Xalqaro kuzatuvchilar nazorati ostida bo'lmagan saylovlarda Dmitriy Medvedev Vladimir Putin o'rniga prezident etib saylandi. Putinning Rossiyaning bosh vaziri bo'lishi kutilmoqda.2008-yil Janubiy Osetiyadagi mojarolarossiya va Gruziya o'rtasidagi zo'ravon harbiy mojarolar AQSh-Rossiya munosabatlaridagi tobora kuchayib borayotgan yoriqni ta'kidlamogda.2010-yil Yangi START shartnomasi Prezident Barak Obama va Prezident Dmitriy Medvedev Strategik qurollarni qisqartirish bo'yicha yangi Shartnomani imzolab, har ikki tomonda saqlanadigan uzoq masofaga mo'ljallangan yadro qurollarini kamaytirishni buyurdilar.2012-yil Vasiyatlar jangiAQSh prezidenti Barak Obama Magnitskiy qonunini imzoladi, u Rossiyada inson huquqlarini buzuvchilarga AQShning sayohat va moliyaviy cheklovlarini joriy etdi. Rossiya prezidenti Vladimir Putin AQShning har qanday fuqarosiga Rossiyadan farzand asrab

olishini taqiqlovchi Magnitskiy qonuniga javob sifatida ko'rilgan qonun loyihasini imzoladi. 2013-yil Rossiya qurolli kuchlari Rossiya prezidenti Vladimir Putin Tagil raketa bo'linmalarini Novosibirskning Kozelsk shahrida rivojlangan RS-24 Yars qit'alararo ballistik raketalari bilan qayta qurollantiradi. 2013-yil Edvard Snouden boshpana Markaziy razvedka boshqarmasining sobiq xodimi va Amerika Qo'shma Shtatlari hukumatining pudratchisi bo'lgan Edvard Snouden AQSh hukumatining yuz minglab sahifalarini maxfiy nusxalarini ko'chirib olib chiqdi. AQSh tomonidan jinoiy ish bo'yicha qidiruvda bo'lgan, u qochib ketgan va Rossiyadan boshpana olgan. 2014-yil Rossiya raketa sinovlari AQSh hukumati Rossiyani 1987-yilda O'rta masofaga yaqin yadroviy kuchlar to'g'risidagi shartnomani taqiqlangan o'rta masofaga uchadigan qanotli raketani sinovdan o'tkazgan holda buzganlikda rasman aybladi va shunga muvofiq javob qaytarish bilan tahdid qildi.

Xulosa

Hozirgi kunda AQSH Rossiyaga qarshi sanksiyalarni joriy qiladi Ukraina hukumati qulaganidan keyin Rossiya Qrimni qo'shib oladi. AQSh hukumati Rossiyaning Ukrainadagi faoliyati uchun jazo sanksiyalarini joriy qildi.. AQSh Ukrainani ozodligini qo'llab-quvvatlash to'g'risidagi qonunni qabul qildi, bu Rossiyaning ayrim davlat firmalarini G'arbning moliyalashtirish va texnologiyalaridan mahrum qilishga qaratilgan bo'lib, Ukrainaga 350 million dollarlik qurol-yarog 'va harbiy texnika etkazib berdi. 2016 Suriyadagi fuqarolar urushi bo'yicha kelishmovchilik Suriya bo'yicha ikki tomonlama muzokaralar AQSh tomonidan bir tomonlama ravishda 2016 yil oktyabr oyida, Suriya va Rossiya qo'shinlari tomonidan Aleppoga qarshi yangi hujumidan so'ng to'xtatilgan edi. O'sha kuni Rossiya Prezidenti Vladimir Putin AQSh tomonidan imzolangan Plutoniyni boshqarish va tasarruf etish to'g'risidagi 2000-yilgi kelishuvni to'xtatib qo'ygan farmonni imzoladi, bunga AQSh tomonidan uning qoidalarini bajarmaganligi hamda AQShning "tahdid" bo'lgan do'stona harakatlari sabab bo'lgan. strategik barqarorlikka. "Rossiya prezidenti Vladimir Putin siyosiy tanlovning g'olibi Donald Trampni qo'llab-quvvatlamasligini rad etdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Кром. М.М. Историческая антропология. Пособие к лекционному курсу. 1-е изд. СПб: 2000; 2-е изд. СПб 2004; 3-е изд. СПб 2010.
2. Kottak C.Ph. Anthropology: the exploration of human diversity. 12 th ed. - New York: Mcgraw-Hill Inc., 2008, R.3^23.
3. Barnard A. History and Theory in Anthropology. Cambridge University Press. 2004. R.1-15.
4. Феллер В. Введение в историческую антропологию. М. 2005
5. Малиновский Б. Магия, наука и религия. М., 1998 С. 70-91.
6. Historische Anthropologie. Der Mensch in der Geschichte / Hrsg. von H. Siissmuth. Gottingen, 1984.
7. Александров Д. А. Историческая антропология науки в России // Вопросы истории естествознания и техники. 1994. № 4
8. Asqarov A.A. CTzbek xalqining kelib chiqishi tarixi. - Toshkent. « O 'zbekiston» NMIU, 2015.
9. Suleymanov R.X. «So'g'd madaniyati tarixidan lavhalar» (Naxshab yoki Qarshi vohasi arxeologiyasi asosida). uslubiy qo'llanma. Toshkent. 2018 174
10. Ashirov A.A. Etnologiya: o'quv qo'llanma. - Toshkent. 2014, 544b.
11. Sagdullayev A.S. Qadimgi O 'rta Osiyo tarixi. Toshkent. «Universitet»-2004 y.
12. Isomiddinov M.N. Tarixiy antropologiya. Toshkent. «Navro'z», 2019, 157 b.
13. Марк Блок. Апология истории, или Ремесло историка. Перевод Е.М. Лысенко. М. Издательство «Наука» 1973 г. 234 с.
14. Марк Блок. Короли-чудотворцы. Перевод и комментарии В. А.